

Qualem igitur hominem natura inchoavit?

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Et hunc idem dico, inquieta sed ad virtutes et ad vitia nihil interesse. Duo Reges: constructio interrete. Nos paucis ad haec additis finem faciamus aliquando; Praeterea sublata cognitione et scientia tollitur omnis ratio et vitae degendae et rerum gerendarum. Stoici autem, quod finem bonorum in una virtute ponunt, similes sunt illorum; Ex rebus enim timiditas, non ex vocabulis nascitur. Sin ea non neglegemus neque tamen ad finem summi boni referemus, non multum ab Erilli levitate aberrabimus.

Tum ille: Tu autem cum ipse tantum librorum habeas, quos hic tandem requiris? Crasso, quem semel ait in vita risisse Lucilius, non contigit, ut ea re minus agelastoj ut ait idem, vocaretur. Nec vero intermittunt aut admirationem earum rerum, quae sunt ab antiquis repertae, aut investigationem novarum. Et harum quidem rerum facilis est et expedita distinctio. Quarum ambarum rerum cum medicinam pollicetur, luxuriae licentiam pollicetur. Hoc est vim afferre, Torquate, sensibus, extorquere ex animis cognitiones verborum, quibus inbuti sumus. Nam si quae sunt aliae, falsum est omnis animi voluptates esse e corporis societate. Cenasti in vita numquam bene, cum omnia in ista Consumis squilla atque acupensere cum decimano. At cum de plurimis eadem dicit, tum certe de maximis. Facit enim ille duo seiuncta ultima bonorum, quae ut essent vera, coniungi debuerunt; Huius ego nunc auctoritatem sequens idem faciam. Non est enim vitium in oratione solum, sed etiam in moribus.

Omnes, qui non sint sapientes, aequae miseros esse, sapientes omnes summe beatos, recte facta omnia aequalia, omnia peccata paria; Aequae enim contingit omnibus fidibus, ut discontentae sint. Magni enim aestimabat pecuniam non modo non contra leges, sed etiam legibus partam. Haec non erant library eius, qui innumerabilis mundos infinitasque regiones, quarum nulla esset ora, nulla extremitas, mente peragravisset. Aliis esse maiora, illud dubium, ad id, quod summum bonum dicitis, ecquaenam possit fieri accessio. Non risu potius quam oratione eiciendum? Idem fecisset Epicurus, si sententiam hanc, quae nunc Hieronymi est, coniunxisset cum Aristippi vetere sententia. Nec enim, dum metuit, iustus est, et certe, si metuere destiterit, non erit; Sed haec omittamus; Ex eorum enim scriptis et institutis cum omnis doctrina liberalis, omnis historia. Quae enim adhuc protulisti, popularia sunt, ego autem a te elegantiora desidero. Quae rursus dum sibi evelli ex ordine nolunt, horridiores evadunt, asperiores, duriores et oratione et moribus. Ac ne plura complectar-sunt enim innumerabilia-, bene laudata virtus voluptatis aditus intercludat necesse est. Non enim in selectione virtus ponenda erat, ut id ipsum, quod erat bonorum ultimum, aliud aliquid acquireret. Ego autem existimo, si honestum esse aliquid ostendero, quod sit ipsum vi sua propter seque expetendum, iacere vestra omnia. Nec hoc ille non vidit, sed verborum magnificentia est et gloria delectatus.

Proclivi currit oratio. Iubet igitur nos Pythius Apollo noscere nosmet ipsos. Multa sunt dicta ab antiquis de contemnendis ac despiciendis rebus humanis; Si ad corpus pertinentibus, rationes tuas te video compensare cum istis doloribus, non memoriam corpore perceptarum voluptatum; Hoc non est positum in nostra actione. Universa enim illorum ratione cum tota vestra confligendum puto. Nam si +omnino nos+ neglegemus, in Aristonea vitia incidemus et peccata obliviscemurque quae virtuti ipsi principia dederimus; Num igitur eum postea censes anxio animo aut sollicito fuisse?

Tu autem, si tibi illa probabantur, cur non propriis verbis ea tenebas? Quid, quod homines infima fortuna, nulla spe rerum gerendarum, opifices denique delectantur historia? Indicant pueri, in quibus ut in speculis natura cernitur. Iam id ipsum absurdum, maximum malum neglegi. Nam cum Academicis incerta luctatio est,

qui nihil affirmant et quasi desperata cognitione certi id sequi volunt, quodcumque veri simile videatur. Illa enim, quae prosunt aut quae nocent, aut bona sunt aut mala, quae sint paria necesse est. Sed in rebus apertissimis nimium longi sumus. Rhetorice igitur, inquam, nos mavis quam dialectice disputare? An me, inquam, nisi te audire vellem, censes haec dicturum fuisse? Idem fecisset Epicurus, si sententiam hanc, quae nunc Hieronymi est, coniunxisset cum Aristippi vetere sententia. Verum tamen cum de rebus grandioribus dicas, ipsae res verba rapiunt;

Et ille ridens: Video, inquit, quid agas; Falli igitur possumus. Hoc positum in Phaedro a Platone probavit Epicurus sensitque in omni disputatione id fieri oportere. Sit ista in Graecorum levitate perversitas, qui maledictis insectantur eos, a quibus de veritate dissentiunt. Mihi enim erit isdem istis fortasse cinema iam utendum. Deinde prima illa, quae in congressu solemus: Quid tu, inquit, huc? Et hanc quidem primam exigam a te operam, ut audias me quae a te dicta sunt refellentem. Quo igitur, inquit, modo? Piso, familiaris noster, et alia multa et hoc loco Stoicos irridebat: Quid enim?

Satis est tibi in te, satis in legibus, satis in mediocribus amicitiiis praesidii. Quod quidem iam fit etiam in Academia. Gracchum patrem non beatiorem fuisse quam fillum, cum alter stabilire rem publicam studuerit, alter evertere. Tertium autem omnibus aut maximis rebus iis, quae secundum naturam sint, fruenter vivere.

Sed haec omittamus;

Voluptatem cum summum bonum diceret, primum in eo ipso parum vidit, deinde hoc quoque alienum; Theophrasti igitur, inquit, tibi liber ille placet de beata vita? Nec enim ignoras his istud honestum non summum modo, sed etiam, ut tu vis, solum bonum videri. Sunt etiam turpitudines plurimae, quae, nisi honestas natura plurimum valeat, cur non cadant in sapientem non est facile defendere. Semovenda est igitur voluptas, non solum ut recta sequamini, sed etiam ut loqui deceat frugaliter. Vide igitur ne non debeas verbis nostris uti, sententiis tuis. Non igitur de improbo, sed de callido improbo quaerimus, qualis Q. Ex quo intellegitur officium medium quiddam esse, quod neque in bonis ponatur neque in contrariis. Licet hic rursus ea commemores, quae optimis verbis ab Epicuro de laude amicitiae dicta sunt. Quod ea non occurrentia fingunt, vincunt Aristonem;

Ut proverbium non nulla veriora sint quam vestra dogmata.

Perfecto enim et concluso neque virtutibus neque amicitiiis usquam locum esse, si ad voluptatem omnia referantur, nihil praeterea est magnopere dicendum. Atque ab his initiis profecti omnium virtutum et originem et progressionem persecuti sunt. Nonne odio multos dignos putamus, qui quodam motu aut statu videntur naturae legem et modum contempsisse? Qui non moveatur et offensione turpitudinis et comprobatione honestatis? Ad quorum et cognitionem et usum iam corroborati natura ipsa praeaeunte deducimur. Est enim perspicuum nullam artem ipsam in se versari, sed esse aliud artem ipsam, aliud quod propositum sit arti. Ergo in bestiis erunt secreta e voluptate humanarum quaedam simulacra virtutum, in ipsis hominibus virtus nisi voluptatis causa nulla erit? An hoc usque quaque, aliter in vita? Videamus igitur sententias eorum, tum ad verba redeamus.

Habes undique expletam et perfectam, Torquate, formam honestatis, quae tota quattuor his virtutibus, quae a te quoque commemoratae sunt, continetur. Callipho ad virtutem nihil adiunxit nisi voluptatem, Diodorus vacuitatem doloris. Cur igitur, inquam, res tam dissimiles eodem nomine appellas? Si enim ad populum me

vocas, eum. Et harum quidem rerum facilis est et expedita distinctio. Sed finge non solum callidum eum, qui aliquid improbe faciat, verum etiam praepotentem, ut M. Tanti autem aderant vesicae et torminum morbi, ut nihil ad eorum magnitudinem posset accedere. Fortemne possumus dicere eundem illum Torquatum? Quid, cum fictas fabulas, e quibus utilitas nulla elici potest, cum voluptate legimus? Quid enim est a Chrysippo praetermissum in Stoicis? Beatus autem esse in maximarum rerum timore nemo potest. Sed et illum, quem nominavi, et ceteros sophistas, ut e Platone intellegi potest, lusos videmus a Socrate.

Pauca mutat vel plura sane;

Omnium enim rerum principia parva sunt, sed suis progressionibus usa augentur nec sine causa; Atqui, inquit, si Stoicis concedis ut virtus sola, si adsit vitam efficiat beatam, concedis etiam Peripateticis. Quod iam a me expectare noli. Si longus, levis. Illis videtur, qui illud non dubitant bonum dicere -; Fatebuntur Stoici haec omnia dicta esse praeclare, neque eam causam Zenoni desciscendi fuisse. Quid enim me prohiberet Epicureum esse, si probarem, quae ille diceret? Aberat omnis dolor, qui si adesset, nec molliter ferret et tamen medicis plus quam philosophis uteretur.

Nam bonum ex quo appellatum sit, nescio, praepositum ex eo credo, quod praeponatur aliis. Namque ii horum posterius meliores illi quidem mea sententia quam reliquarum philosophi disciplinarum, sed ita degenerant, ut ipsi ex se nati esse videantur. Quae iam oratio non a philosopho aliquo, sed a censore opprimenda est. Non enim, si malum est dolor, carere eo malo satis est ad bene vivendum. Fatebuntur Stoici haec omnia dicta esse praeclare, neque eam causam Zenoni desciscendi fuisse. Quae animi affectio suum cuique tribuens atque hanc, quam dico. Quicquid porro animo cernimus, id omne oritur a sensibus; At enim, qua in vita est aliquid mali, ea beata esse non potest.

Immo sit sane nihil melius, inquam-nondum enim id quaero-, num propterea idem voluptas est, quod, ut ita dicam, indolentia? Fatebuntur Stoici haec omnia dicta esse praeclare, neque eam causam Zenoni desciscendi fuisse. Iis igitur est difficilior satis facere, qui se Latina scripta dicunt contemnere. Multoque hoc melius nos veriusque quam Stoici. Quibus ego vehementer assentior. Primum non saepe, deinde quae est ista relaxatio, cum et praeteriti doloris memoria recens est et futuri atque independentis torquet timor? Quando enim Socrates, qui parens philosophiae iure dici potest, quicquam tale fecit? In ipsa enim parum magna vis inest, ut quam optime se habere possit, si nulla cultura adhibeatur. Quid enim de amicitia statueris utilitatis causa expetenda vides. Nam prius a se poterit quisque discedere quam appetitum earum rerum, quae sibi conducant, amittere. Ne amores quidem sanctos a sapiente alienos esse arbitrantur. A mene tu?

Aliter homines, aliter philosophos loqui putas oportere? Is enim percontando atque interrogando elicere solebat eorum opiniones, quibuscum disserebat, ut ad ea, quae ii respondissent, si quid videretur, diceret. Illi enim inter se dissentiunt. Aberat omnis dolor, qui si adesset, nec molliter ferret et tamen medicis plus quam philosophis uteretur. Nam si propter voluptatem, quae est ista laus, quae possit e macello peti? Deque his rebus satis multa in nostris de re publica libris sunt dicta a Laelio. Hoc loco discipulos quaerere videtur, ut, qui asoti esse velint, philosophi ante fiant. Semovenda est igitur voluptas, non solum ut recta sequamini, sed etiam ut loqui deceat frugaliter. Voluptatem cum summum bonum diceret, primum in eo ipso parum vidit, deinde hoc quoque alienum; Qui igitur convenit ab alia voluptate dicere naturam proficisci, in alia summum bonum ponere? Quocirca eodem modo sapiens erit affectus erga amicum, quo in se ipsum, quosque labores propter suam voluptatem susciperet, eosdem suscipiet propter amici voluptatem. Equidem soleo etiam quod uno Graeci, si aliter non possum, idem pluribus verbis exponere. Sed finge non solum callidum eum, qui aliquid improbe faciat, verum etiam praepotentem, ut M. De malis autem et bonis ab iis

animalibus, quae nondum depravata sint, ait optime iudicari.

Solum praeterea formosum, solum liberum, solum civem, stultost; Non dolere, inquam, istud quam vim habeat postea videro; Longum est enim ad omnia respondere, quae a te dicta sunt. Itaque eos id agere, ut a se dolores, morbos, debilitates repellant. Paulum, cum regem Persem captum adduceret, eodem flumine invecio? Quorum sine causa fieri nihil putandum est. Qua exposita scire cupio quae causa sit, cur Zeno ab hac antiqua constitutione desciverit, quidnam horum ab eo non sit probatum; Sed erat aequius Triarium aliquid de dissensione nostra iudicare. Quem quidem vos, cum improbis poenam proponitis, inpetibilem facitis, cum sapientem semper boni plus habere vultis, tolerabilem. Qui est in parvis malis. Quid de Pythagora?

Quis est enim, in quo sit cupiditas, quin recte cupidus dici possit?

Atque haec coniunctio confusioque virtutum tamen a philosophis ratione quadam distinguitur. Scio enim esse quosdam, qui quavis lingua philosophari possint; Ut scias me intellegere, primum idem esse dico voluptatem, quod ille don. Moriatur, inquit. Tertium autem omnibus aut maximis rebus iis, quae secundum naturam sint, fruentem vivere. Hic nihil fuit, quod quaereremus. Nec tamen exprimi verbum e verbo necesse erit, ut interpretes indiserti solent, cum sit verbum, quod idem declaret, magis usitatum.

Itaque dicunt nec dubitant: mihi sic usus est, tibi ut opus est facto, fac. Quae rursus dum sibi evelli ex ordine nolunt, horridiores evadunt, asperiores, duriores et oratione et moribus. Sed haec omittamus; Si quicquam extra virtutem habeatur in bonis. Peccata autem partim esse tolerabilia, partim nullo modo, propterea quod alia peccata plures, alia pauciores quasi numeros officii praeterirent. Atque ab his initiis profecti omnium virtutum et originem et progressionem persecuti sunt. Atque his de rebus et splendida est eorum et illustris oratio. Hoc mihi cum tuo fratre convenit. -, sed ut hoc iudicemus, non esse in iis partem maximam positam beate aut secus vivendi. Quem Tiberina descensio festo illo die tanto gaudio affecit, quanto L. Qualis ista philosophia est, quae non interitum afferat pravitatis, sed sit contenta mediocritate vitiorum? Quis est enim, in quo sit cupiditas, quin recte cupidus dici possit? Age nunc isti doceant, vel tu potius quis enim ista melius? Tecum optime, deinde etiam cum mediocri amico.

Equidem soleo etiam quod uno Graeci, si aliter non possum, idem pluribus verbis exponere.

Ex ea difficultate illae fallaciloquae, ut ait Accius, malitiae natae sunt. Itaque nostrum est-quod nostrum dico, artis est-ad ea principia, quae accepimus. An, partus ancillae sitne in fructu habendus, disseretur inter principes civitatis, P. Quis est autem dignus nomine hominis, qui unum diem totum velit esse in genere isto voluptatis? Quid enim de amicitia statueris utilitatis causa expetenda vides. Quae autem natura suae primae institutionis oblita est? Quo invento omnis ab eo quasi capite de summo bono et malo disputatio ducitur. Nam illud vehementer repugnat, eundem beatum esse et multis malis oppressum. Nihil enim desiderabile concupiscunt, plusque in ipsa iniuria detrimenti est quam in iis rebus emolumenti, quae pariuntur iniuria. Haec non erant eius, qui innumerabilis mundos infinitasque regiones, quarum nulla esset ora, nulla extremitas, mente peragravisset. Et hunc idem dico, inquieta sed ad virtutes et ad vitia nihil interesse. Istic sum, inquit. Quae cum magnifice primo dici viderentur, considerata minus probabantur. Quorum altera prosunt, nocent altera.

Idem adhuc;

Addidisti ad extremum etiam indoctum fuisse. Num igitur dubium est, quin, si in re ipsa nihil peccatur a superioribus, verbis illi commodius utantur? An id exploratum cuiquam potest esse, quo modo se hoc habiturum sit corpus, non dico ad annum, sed ad vesperum? Videmusne ut pueri ne verberibus quidem a contemplandis rebus perquirendisque deterreantur? Aliis esse P107 maiora, illud dubium, ad id, quod summum bonum dicitis, ecquaenam possit fieri accessio. Cum id quoque, ut cupiebat, audivisset, evelli iussit eam, qua erat transfixus, hastam. Innumerabilia dici possunt in hanc sententiam, sed non necesse est.

Quare ad ea primum, si videtur; Et hunc idem dico, inquieta sed ad virtutes et ad vitia nihil interesse. Cenasti in vita numquam bene, cum omnia in ista Consumis squilla atque acupensere cum decimano. Deque his rebus satis USD47 multa in nostris de re publica libris sunt dicta a Laelio. Quid ergo attinet dicere: Nihil haberem, quod reprehenderem, si finitas cupiditates haberent? Vide, ne etiam menses! nisi forte eum dicis, qui, simul atque arripuit, interficit. Hoc est vim afferre, Torquate, sensibus, extorquere ex animis cognitiones verborum, quibus inbuti sumus.